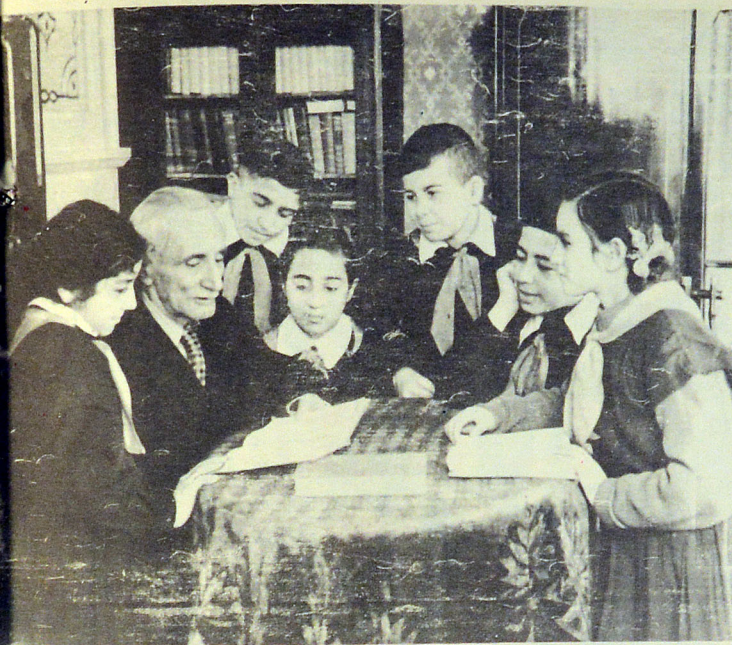

Детонер

5
1981

Абдулла Шанг ушаглар арасында.

ЈУКСӘК МУКАФАТ

Мәктәб илләри өмрүн ән әзиз, ән гижмәтли, һеч заман јаддан чыхмајан илләридир. Ёәјатла илк көрүш, әтраф мүһитә илк ајдын бахыш, инсанларла илк үлфәт, үһснјјәт, билик аләмнндә илк аддымлар илләри!.. Буна көрә илк парта достлары, јолдашлары, илк мүәллимләр өмүрдүк унудулмур.

Мәктәб јашларында ушаг вә кәнчләр бир аз «идеалчы» олур, јә'ни таныдыглары адамлар, охудуглары китаблардакы гәһрәманлар, танынмыш тарихи вә әфсанәви шәхснјјәтләр арасында өзләринә «идеал» ахтарырлар, беләләринә охшамаға чалышырлар.

Мәним үчүн һәлә ингилабдан әввәлки «реалны»—ибтидан мәктәбдә охудуғум илләрдә белә идеал-өрнәк ән севимли мүәллиминим Абдулла Шанг иди.

Абдулла Шанги һәлә мүәллиминим олмамншдан әввәл гијаби тангырдым. Әсәрләрини охумушдум. О вахтлар онун чап едилмиш «Шөләгуруғ», «Түлкү һәчә кедр», «Јахшы арха», «Чәфәр вә Бәшир», «Көзәл баһар» вә башга китабларыны ушаглар севә-севә охурудулар.

Сонралар артыг орта вә әли мәктәб-

дә охујаркән Шанги мүәллиминим кими дә шәхсән таныдығда, әсәрләринә олан сәмими мәнәббәтим,—онун шәхснјјәтинә—хејрхаһ, гајғыкеш, инсанпәрвәр шәхснјјәтинә сонсуз вә әбәди мәнәббәтә чеверилди.... Мән һәр чәһәтдән өзүмә она охшатмаг истәјјардим әкәр әдәбијјат саһәсиндә аз-чох хидмәтли вәрса Абдулла Шанг борчујам. Совет дөврүндә (1920—1925) мәктәбинин ады вә бинасы дөфәләрлә дәјнидисә дә, мүәллимләрниниз әсасән ејни адамлар иди. Бу дөврдә мәктәбдә шакирд тәшкилатынын фәәлијјәт саһәси чох кенишиди.

Бизим мәктәбин «Тәләбә комитәси» мүхтәлиф мунәсибәтләрлә тез-тез концертләр верәр, театр тамашалары көстөрәр, мүсамирәләр кеһирәрди. О заманын ән көргәмәли әдәбијјат вә мәдәнијјәт хадимләри бу тәдбирләрдә иштирак едәрдиләр. Булардан ән мүһүмү әһиз, севимли мүәллиминимиз Абдулла Шангин анадан олмасына вә әдәби-педагожи фәәлијјәтинин илдәнумену һәср едилмиш мүсамирә иди. Мәктәбин драм дөрнәји А. Шангин о вахтлар тәблиғ-тәғийт («Сатирагит») театры үчүн јаздығы «Јазыја позу

Јохдур» пјесини тамашаја гојмушду (1923). Биз бу јубилеј мунәсибәти илә «Талыбадә Абдулла Шанг» адлы бир китабча да нәшр етмишдик. Китабчада көркәмли адамларын јазылары, рәсми тәбрикләр, онларла јанашы бә'зи шакирдләрин тәбрик вә шә'рләри дә дәрч едилмишди. Һәмјин китабчанын тәрғибатчысы вә редактору мән идим. Бурда мөним Абдулла Шангә һәср етдијим «Мүәллимин» шә'рим дә варды. Бу, илк чап едилмиш шә'рим иди.

Бу шә'р севимли мүәллиминин дәрсләриндән, әсәрләриндән алдығым тәәссуратын ифадәси иди: маарифлә чәһаләтин, нур илә зулмәтин, гышла баһарын мүбаризәсини тәсвир вә тәрәннүм едирдим. Һәмјин шә'рдән тахмини јадымда галан бир парча беләдир:

Сојуг, гара зулмәт...

Гаранлыгларын
Горхунч далгалары варлыгы боғар.
Чох чөкмәз... Нәһајәт

гаранлыгларын
Гојундан нур сачан ал күнәш доғар.

Сачар үфүгләрә әлван шәфәгләр,
Гаранлыг јох олар, ачылар сәһәр.
Кәләр о ишыгы, күл-чүәкли јаз,
Зүлмәтдән нур доғар —

«Јазы позулмаз!».

Сонралар әһиз мүәллиминимлә һәмкәр олдуғ. Онун әсәрләрини, тәрчүмәләрини рәдкәтә етдим, һаггында мөғаләләр јаздым.

Инди исә Абдулла Шангин јардыңчылыгына балача балаларын бөјүк, саф мәнәббәтинин ифадәси олан кичик бир хатирәни тәкряр јада салмағла кифајәтләнирәм:

...Севдијимиз сәнәткар һаггында хош сөзләр сөјләмәк адәтдир. Биз јашлылар буну һөвсәлә едирик вә јери кәләндә, нәзакәт хатиринә бә'зән һәгигәтдән бир гәдәр узаглашыр, аз-чох мүбалиғәјә дә јол веририк.

Анчаг саф гәлбли балалар һәмишә доғрудан доғруја өз дуғуларыны олдуғу кими, сәмими сөјләјирләр.

Бир мүддәт әввәл кичик гызым — биринчи снниф шакирди Ајтәкәйлә бир-бириниз талпача дејир, әләнбирдик. Сонра һөвбә шә'рә кәлди. Балача Ајтәкән далбадал дөрд-беш кичик шә'р охуду.

Мән сонрушдум:

—Бу шә'рләри ким јазыб, гызым?
Ушаг көзләриндә хош бир парылты, үзүндә фәрәһли бир табәссүмлә чаваб верди:

— Абдулла Шанг!

Сонра мөним суалымы көзләмәдән, һәлә шәхсән көрмәдији јазычыја саф, сәмими ушаг мәнәббәтинин ифадәси олан бир чоғлуғла алава етди:

— О, елә јахшы шә'рләр јазыр ки!.. Адамын лап чох хошу кәлир!..

Мәнә елә кәлир ки, әһиз вә севимли устадымызын лајағәтлә гәзандығы бүтүн мукафатлар кчиндә бу мукафат —јә'ни миһләрлә саф, мө'сүм ушаг гәлбини мәнәббәти—балача балаларын бу бөјүк мәнәббәти ән јүксәк мукафатды!

Микајыл РЗАГУЛУЗАДӘ.